

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ СМИЧКОВСКИ v. РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 15477/14)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

5 јули 2018

Оваа пресуда е конечна, но може да подлежи на редакциски измени.

Во случајот Смичковски v. Република Македонија,
Европскиот суд за човекови права (Прв Оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Aleš Pejchal, Претседател,

Armen Harutyunyan,

Jovan Plevski, судии,

и *Renata Degener, Заменик секретар на Одделот,*

Расправаше на нејавна седница на 12 јуни 2018 година, и

Ја донесе следнава одлука која беше усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше инициран со жалба (бр. 15477/14) против Република Македонија, поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на г-дин Дамјан Смичковски, („жалителот“) на 18 февруари 2014 година.

2. Жалителот беше застапуван од г-дин Д. Славковки, адвокат со канцеларија во Скопје. Македонската Влада („Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент, г-дин К. Богданов, а подоцна од сегашниот агент, г-ѓа Д. Цонова.

3. Жалителот се пожали, повикувајќи се на Членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата, за прекршување на принципот на еднаквост на оружјата и на фактот дека не му било овозможено да се испраша кој било од предложените сведоци во негова корист или да прибави понатамошни извештаи од вештачења во врска со обвинувањата против него.

4. На 24 август 2016 година, жалбата била доставена до Владата.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

5. Жалителот е роден во 1993 година и живее во Скопје.

6. Околу 1:00 часот по полноќ на 11 февруари 2012 година, дошло до физичка пресметка во ноќен клуб во Скопје во која биле вклучени жалителот, извесен Р. и уште неколку млади момци. Како последица на тоа, Р. претрпел повреди на неговиот нос и лице и бил однесен во болница од страна на неговите пријатели. Бил отпуштен подоцна истата вечер.

7. Била повикана полиција на лице место и била изработена службена белешка во која настанот бил опишан како тепачка во која биле вмешани жалителот, Р. и извесен П.

8. На 11 јуни 2012 година, истражен судија отворил истрага против жалителот, со усни докази обезбедени од жалителот, Р. и сведоците Ј. и К. кои му биле пријатели на Р. Во нивните изјави сите тврделе дека во конкретната вечер Р. бил нападна од жалителот.

9. Во текот на истрагата, на 6 септември 2012 година, жалителот дал усна изјава и предложил очевидецот П. (види параграф 7 погоре) да биде испрашан како сведок во негова корист. Во својата изјава тврдел дека при првичните провокации од страна на Р. и неговите пријатели, П. бил во тоалет, но подоцна до крајот на пресметката П. бил присутен и сведочел на настанот, па дури и „придржал“ еден од сведоците. Жалителот тврдел дека тој бил оној кој бил нападна од Р., Ј. и К. и дека делувал во самоодбрана.

10. Истражниот судија побарал извештај од вештачење во однос на природата и интензитетот на повредите кои ги претрпел Р., кој бил доставен на 26 септември од страна на Г.А., специјалист хирург – трауматолог. Според извештајот од вештачењето, повредите кои ги претрпел Р., според домашните закони, спаѓале во категоријата „тешка телесна повреда“.

11. На 4 октомври 2012 година, жалителот бил обвинет пред Основниот суд Скопје I Скопје („основниот суд“) за предизвикување на „тешка телесна повреда“. Обвинителството предложило да бидат испрашани Р. и двајца сведоци, Ј. и К. Извештајот од вештачењето (види параграф 10 погоре) исто така бил приложен како доказ.

12. Жалителот поднел приговор против обвинението на 22 ноември 2012 година. Во својот приговор го повторил своето барање да биде испрашан очевидецот П., како и уште двајца сведоци, М.К. и Б. Било предложено М.К. да сведочи како очевидец на настанот, а Б. да сведочи за фактот дека жалителот бил нападна од истата група во претходна прилика, што било спречено од Б.

13. Приговорот бил одбиен од судскиот совет на Основниот суд Скопје I Скопје на 29 ноември 2012 година.

14. На јавно сослушување пред основниот суд, што се одржало на 12 февруари 2013 година, докази поднеле жалителот, но и Р., Ј. и К. Во својата изјава, сведокот Ј. соопштил дека во текот на пресметката, П. (сведокот предложен од жалителот) му се фрлил на К., другиот сведок.

15. На истото сослушување одбраната го повторила своето барање П. и М.К. да бидат испрашани како очевидци на настанот. Основниот суд го одбил барањето врз основа на тоа што ниту П. ниту пак М.К. не биле очевидци на настанот. Исто така нагласил дека М.К. не бил претходно споменат во изјавите на другите сведоци или пак во кој било момент во текот на судењето. На истото сослушување, основниот суд го прифатил барањето на одбраната да ја разгледа полициската службена белешка за настанот (види параграф 7 погоре).

9. На следното јавно сослушување кое се одржало на 19 март 2013 година, вештакот Г.А. дал усна изјава. Тој бил испрашан и од одбраната во врска со неговата надлежност да ги класифицира повредите. На ова сослушување, истите докази во врска со П. и М.К. биле повторно предложени. Понатаму, било предложено друг сведок, М.Р., да биде испрашан и од страна на судот да биде изведен нов извештај од вештачење, бидејќи сегашниот бил неодреден и составен од вештак-трауматолог. Во однос на тоа било предложено, поради природата на повредите за кои станувало збор, да се побара експертско мислење од оториноларинголог (специјалист за уво, нос и грло). Исто така било побарано невропсихијатар да изготви стручно мислење во однос на тоа каква била психолошката состојба на жалителот вечерта на пресметката, со цел да се востанови неговата ментална состојба за време на настанот од интерес.

17. На истото сослушување, судечкиот суд ги отфрлил сите барања од одбраната, изјавувајќи:

„Барањето на одбраната за испрашување на сведоците М.Р., П. и М.К. е одбиено од истите причини наведени во записниците од 12 февруари 2013 година. Бидејќи веќе беше поднесен извештај од вештачење во случајот, идните барања за поднесување на дополнителни експертски мислења се одбиени, а судот веќе поседува доволно докази за да ги востанови фактите во случајот.“

18. Исто така биле изнесени завршни аргументи на тоа сослушување, со кои жалителот се жалел дека целото доказно сведочење предложено во негова корист било одбиено од судот и дека оттука бил спречен да го докаже својот случај.

19. Истиот ден основниот суд донел пресуда, прогласувајќи го жалителот за виновен и осудувајќи го на условна казна затвор во времетраење од една година. Основниот суд ги засновал своите наоди врз извештајот од вештачењето, изјавата дадена од Р. и изјавите дадени од двајцата сведоци Ј. и К. Иако во своето образложение судот прифатил дека постоело и трето лице, пријателот на жалителот, вклучено во пресметката, истиот сметал дека аргументите на одбраната доволно се спротиставувале на останатите докази изнесени пред него, оттука покажувајќи дека жалителот бил виновен за прекршокот за кој бил обвинет.

20. Жалителот поднел две жалби, една преку адвокат на 17 април 2013 година, а друга лично на 22 април 2013 година. Во жалбите било наведено дека ниту еден од сведоците предложени од одбраната не бил испрашан од судот и дека ниту едно од барањата за експертско мислење не било прифатено, правејќи го земањето на докази во случајот целосно еднострано. Исто така во жалбите било наведено дека поднесеното експертско мислење било неодредено во однос на типот на претрпена повреда од страна на Р., што значело дека

основниот суд според тоа не можел да утврди дали типот на повредата ги содржел елементите на „тешка телесна повреда“.

10. На 11 јули 2013 година, Апелациониот суд на Скопје („апелациониот суд“) одржал јавно сослушување. На сослушувањето, претставник на Вишото јавно обвинителство предложил дека жалбите требало да бидат усвоени, а случајот вратен поради пропусти направени од основниот суд во однос на извештајот од вештачењето.

22. На истиот ден, апелациониот суд ги отфрлил жалбите и ја потврдил пресудата на основниот суд во целост. Релевантните делови од пресудата гласат:

„Во жалбите е наведено дека барањето на одбраната да се испраша П. како сведок било неправедно отфрлено и дека истото можело значително да придонесе за различни заклучоци во однос на фактите ... Овој суд утврди дека барањето било праведно отфрлено од понискиот суд бидејќи сведокот П. не бил очевидец на настанот од интерес, што е поткрепено со изјавата на обвинетиот дадена во истражната фаза...

... од изјавата [на Р.] ... што е поткрепена од изјавите дадени од Ј. и К., може да се заклучи дека вечерта кога се случил настанот, обвинетиот го навредил Р., обвинетиот потоа го удрил Р. со чаша по главата. ... Р. паднал, губејќи свест, а К. му притрчал на помош, но бил спречен од пријател на обвинетиот ...“

23. Оваа пресуда му била доставена на адвокатот на жалителот на 3 септември 2013 година.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

24. Според членот 237 од Законот за кривична постапка ((пречистен текст), Службен весник бр. 15/2005), судот ги сослушува доказите од сведоците за кои постои веројатност дека ќе обезбедат информации во однос на прекршокот во овој случај.

11. Според ставот 1 од членот 314 пропишано е дека откако обвинетиот ќе ги изнесе усните докази, судот го разгледува остатокот од доказите. Според ставот 2, востановувањето на фактите ги вклучува сите факти кои судот смета дека се од значење.

12. Во членот 131 од Кривичниот Законик, Службен весник бр. 37/96 (со понатамошни измени), предизвикувањето на тешка телесна повреда е казниво со затвор во времетраење помеѓу шест месеци и пет години.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 §§ 1 и 3 (г) ОД КОНВЕНЦИЈАТА

27. Жалителот се пожали дека кривичната постапка против него била неправедна за сметка на тоа што бил лишен од можноста успешно да ја претстави својата одбрана. Поточно, тврдеше дека бил лишен од можноста да се обезбеди присуство на сведоците во негова корист, под истите околности како за сведоците против него и дека домашните судови ги одбиле неговите барања за доставување на дополнителни извештаи од вештачења. Тој се потпре на членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата, што гласи на следниот начин:

„1. При определувањето на ... какво било кривично обвинение против него, секој има право на праведно ... сослушување ... од страна на... суд ...

...

3. Секој кој е обвинет за кривичен прекршок ги има следните минимални права

(г) да испраша или да се испрашаат сведоците против него и да се обезбеди присуство и испрашување на сведоците од неговата страна под истите околности како и сведоците против него ...“

A. Допуштеност

28. Судот заклучи дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 §§ 3 (а) од Конвенцијата. Освен тоа, заклучи дека не е недопуштена на која било друга основа. Според тоа, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Тврдења на странките

29. Жалителот тврдел дека кривичната постапка против него била неправедна бидејќи основниот суд ја засновал својата одлука единствено врз доказите добиени од обвинителството. Во исто време било отфрлено неговото барање сведоците да бидат испрашани и да бидат поднесени дополнителни два извештаи од вештачења. Не постоела причина да не се испрашаат сведоците П., М.К., Б. и М.Р., кои можеле да обезбедат релевантни информации во однос на случајот. Според тоа, тој сметал дека постапката против него му ги ускратила условите за праведно судење.

30. Владата изјавила дека П. не бил очевидец на настанот, што било евидентно од изјавата на жалителот дадена за време на истрагата на 6 септември 2012 година. Во однос на М.К., Владата изјавила дека тој не бил споменат сè до сослушувањето од 19 март 2013 година, како што не бил ниту очевидец при пресметката. Во однос на одбивањето од основниот суд да се поднесат нови извештаи од вештачење, Владата изјавила дека природата на повредата која ја претрпел Р. била во доволна мера востановена од извештајот од вештачењето кој веќе бил поднесен. Вештакот кој го доставил извештајот ја поседувал неопходната лиценца и имал доволно докази за да го востанови видот на повредата која ја претрпел Р.

2. Оценка на Судот

(а) Општи принципи

31. Со оглед на тоа што условите од членот 6 § 3 треба да се гледаат како специфични аспекти на правото за праведно судење загарантирано со членот 6 § 1, во овој случај Судот ќе ги испита жалбите од аспект на членот 6 §§ 1 и 3 (г) земени како целина (види, на пример, *Gregačević v. Croatia*, по. 58331/09, § 52, 10 јули 2012 година).

32. Во однос на прашањето за одбивањето на домашните судови за сослушување на сведоци во корист на одбраната, општите принципи се резимирани во случаите *Perna v. Italy* [GC], по. 48898/99, § 29, ЕЧПР 2003-V и *Polyakov v. Russia*, по. 77018/01, § 31, 29 јануари 2009 година. Поточно, во однос на ова, Судот одредува:

(а) дали барањето на жалителот било доволно промислено и релевантно за предметниот случај на обвинување и дали би можело да ја зајакне позицијата на одбраната или дури и да доведе до ослободителна пресуда за жалителот; и

(б) дали основниот суд, со тоа што не обезбедил присуство на одреден сведок за да сведочи во корист на жалителот, го повредил неговото право според членот 6 § 3 (г).

33. Во оваа смисла, Судот исто така би сакал да повтори дека неговата задача според Конвенцијата не е да пресуди дали изјавите на сведоците биле соодветно поднесени како докази, туку да осигура дали постапката како целина, вклучувајќи го и начинот на прибирање на доказите, била праведна (види, меѓу многу други, *Topić v. Croatia*, по. 51355/10, § 41, 10 октомври 2013 година). Посебно, членот 6 § 3 (г) им препушта на домашните судови да проценат дали е соодветно да повикаат сведоци (види, на пример, *Vidal v. Belgium*, 22 април, 1992 година, § 33, Series A no. 235-B).

(б) Примена во конкретниот случај

34. Судот забележува дека уште во почетните фази на постапката, жалителот тврдел дека вечерта кога се случил настанот тој бил нападна од Р., Ј. и К. и дека дејствувал во самоодбрана. Исто така повторувал во текот на постапката дека сведокот П. бил присутен барем за време на дел од пресметката и дека дури и придржал еден од пријателите на Р. (види параграф 9 погоре). Во однос на сведоците М.К. и М.Р., Судот забележува дека иако биле предложени како очевидци од жалителот, само подоцна во постапката, жалителот настојувал, уште од својата прва изјава и во текот на постапката, дека П. бил присутен барем во текот на дел од инцидентот.

35 Во таа насока, Судот утврди дека од полициската службена белешка, која била дел од доказите претставени пред домашните судови, може да се увиди дека П. бил забележан како учесник во пресметката (види параграф 7 погоре). Освен тоа, според изјавата дадена од сведокот Ј., која основниот суд ја сметал за издржана, П. бил присутен за време на настанот (види параграф 14 погоре). Фактот дека пријател на жалителот бил присутен при пресметката исто така бил прифатен, како од основниот, така и од апелациониот суд (види параграфи 19 и 22 погоре).

36. Во поглед на фактот дека било клучно за позицијата на одбраната на жалителот да се востанови дека тој бил нападна од Р. и неговите пријатели наместо обратно (види параграф 9 погоре) и земајќи ги предвид другите докази кои се наведени погоре, барањето да се испраша П. како сведок не делува предизвикувачки или несоодветно. Покрај тоа, испрашувањето на овој сведок било побарано со цел да се демантираат изјавите на сведоците на обвинителството (види *Topić*, цитирано погоре, § 45 и спореди со *Borisova v. Bulgaria*, по. 56891/00, § 47, 21 декември 2006 година). Оттука, Судот утврдува дека не постои сомнение дека барањето да се испраша П. како сведок било доволно образложено, релевантно за предметот на обвинението и дека можеби ќе ја зајакнело позицијата на одбраната или дури и ќе довело до ослободителна пресуда за жалителот (види параграф 32 погоре).

37. Сепак барањето на жалителот да се испрашаат сведоци во негова корист, вклучувајќи го и П., било отфрлено врз основа на тоа дека ниту еден од овие сведоци не бил очевидец на настанот. Основниот суд исто така сметал дека сите релевантни факти биле доволно востановени (види параграф 17 погоре). Во однос на ова, Судот забележува дека таквите откритија јасно ѝ противречат на изјавата која жалителот ја дал пред истражниот судија (види параграф 9 погоре), како и на изјавата на Ј. Уште поважно, жалителот и Ј. изјавиле дека П. бил присутен во текот барем на дел од пресметката (види параграфи 9 и 14 погоре). Истото било евидентно од полицискиот извештај разгледан во

текот на судењето (види параграфи 7 и 15 погоре). Оттука следува дека причините на домашните судови, поради кои одбиле да го повикаат П. како сведок во корист на жалителот, се очигледно спротивни на достапните факти за случајот. Според тоа, образложението на домашните судови за отфрлањето на барањето на жалителот не можат сами по себе да бидат прифатени како релевантни и валидни (спореди *Gregačević*, § 56 и *Polyakov*, § 35, цитирани погоре).

38. Според тоа, Судот смета дека со отфрлувањето на сите барања на одбраната, а особено барањето да се испраша П. како сведок, без да се наведат релевантни причини, истовремено прифаќајќи ги сите аргументи и докази на обвинителството, основниот суд создал неправедна предност во полза на обвинителството и консеквентно го лишил жалителот од каква било практична можност успешно да им се спротистави на обвинувањата против него (спореди *Borisova*, § 48 и *Torić*, цитирани погоре, § 48).

39. Ова е доволно Судот да утврди дека постои повреда на членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата.

40. Во овие околности, не е неопходно да се разгледаат другите жалби според членот 6 од Конвенцијата кои се однесуваат на праведноста на постапката пред домашните судови (види, на пример, *Karadağ v. Turkey*, no. 12976/05, § 56, 29 јуни 2010 година).

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

41. Членот 41 од Конвенцијата гласи:

„Ако Судот утврди дека имало повреда на Конвенцијата, а според тоа и на Протоколите и ако внатрешното право на засегнатата Високо договорна страна овозможува само делумен надомест на штетата, ако е неопходно Судот ќе ѝ пружи правичен надоместок на оштетената страна.“

A. Штета

42. Жалителот побара 5.000 евра во однос на нематеријалната штета. Дополнително побара 200 евра за материјалната штета, со тоа што толкав бил износот кој бил обврзан да му го плати на Р. на име на материјална штета, заедно со судските трошоци.

43. Владата го оспори барањето на жалителот како неосновано и непотврдено.

44. Во однос на барањето на жалителот за материјална штета, Судот не забележа никаква причинско-последична врска помеѓу утврдените прекршоци и наводната материјална штета. Според тоа го отфрла барањето. Од друга страна, имајќи ги предвид сите околности во конкретниот случај, Судот прифаќа дека жалителот претрпел нематеријална штета која не може да се надомести исклучиво со

утврдување на повредата. Според тоа, Судот му исплаќа на жалителот награда од 2.400 евра за нематеријална штета, заедно со каков било данок кој може да подлежи на плаќање.

Б. Трошоци и давачки

45. Жалителот исто така побара 500 евра за трошоците и давачките кои настанале пред домашните судови и 1.000 евра за оние кои настанале пред Судот.

13. Владата го оспори барањето како непотврдено.

14. Според судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците и давачките само кога ќе се утврди дека истите навистина и неизбежно настанале и се разумни во однос на квантумот (види *Editions Plon v. France*, no. 58148/00, § 64 ECHR 2004-IV). Во овој случај, во однос на достапните материјали, Судот најде дека жалителот го поткрепил своето барање за трошоци и давачки за домашните постапки во висина од 250 евра. Освен тоа, Судот смета дека е разумно да даде награда во висина од 500 евра за постапката пред него. Според тоа, Судот исплаќа награда во висина од 750 евра, заедно со даноците кои може да подлежат на плаќање, покривајќи ги трошоците под сите точки.

В. Затезна камата

15. Судот смета дека е соодветно затезната камата да биде заснована на најниската каматна стапка за позајмици на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат трипроцентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ СУДОТ ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* жалбата за допуштена;
2. *Утврдува* дека бил повреден членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата;

3. *Смета,*

(а) дека тужената држава треба да му ги плати на жалителот, во рок од три месеци, следните суми претворени во македонски денари според курсот кој важи на датумот на спогодбата:

(i) 2.400 евра (две илјади и четиристотини евра), заедно со каков било данок кој подлежи на плаќање, на име на нематеријалната штета;

(ii) 750 евра (седумстотини и педесет евра), заедно со каков било данок кој може да подлежи на плаќање, на име на трошоците и давачките;

(б) дека од истекувањето на гореспоменатите три месеци до спогодбата, на горните суми ќе се плаќа проста камата со стапка еднаква на најниската каматна стапка при позајмување на Европската Централна Банка за односниот период, плус трипроцентни поени;

4. *Ги отфрла* останатите барања на жалителот за правичен надоместок.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 5 јули 2018 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилата на Судот.

Renata Degener,
Заменик секретар

Aleš Pejchal,
Претседател